

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. III. De Effectibus Sacramenti Pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

versum ritum ; Siquidem Baptismus fit per modum regenerationis , Pœnitentia per modum iudicii , & reconciliationis : Habent etiam diversos fines , & effectus , quia ille institutus est ad tollendum originale , & actualia peccata , quæ cum illo reperiuntur ; hæc vero ad tollenda peccata actualia post Baptismum .

Dices : Baptismus sæpe a SS. Patribus appellatur baptismus pœnitentiæ : ergo ista duo confunduntur .

Respondeo , Baptismum sic appellari , quia adulti antequam ad Baptismum accedant , debent actus pœnitentiæ præmittere , ut dicitur Actor . 2. , non quia ista non sint Sacramenta diversa .

ARTICULUS III.

De Effectibus Sacramenti Pœnitentiæ .

I. Recensentur septem huius Sacramenti effectus .

II. Cur non possit in hoc Sacramento unum mortale sine alio remitti ; possint vero venialia remitti divisibiliter ?

III. Multis aliis viis venialia remitti possunt ; præsertim per Sacramentalia .

IV. Quænam pena in hoc Sacramento remittatur , remissa culpa ?

V. Num omnia merita præterita per remissionem culpa reviviscant ?

VI. Num etiam demerita vi Pœnitentiæ deleta per subsequens peccatum redeant .

PRÆCIPUUS Sacramenti Pœnitentiæ fructus est justificatio peccatoris , & reconciliatio ejusdem cum Deo offenso , ut loquitur Trident . cap . 3 . ; quam tamen confert Sacramentum pœnitentiæ ex opere operato , ad differentiam contritionis , quæ illam causat ex opere operantis . Est autem

justificatio ex Trident . sess . 6 . cap . 7 . *Non sola peccatorum remissio , sed & sanctificatio , & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ , & donorum .* Unde inter effectus Sacramenti pœnitentiæ numerantur : Primo , remissio mortalium per infusionem gratiæ sanctificantis : Secundo , remissio etiam venialium : Tertio , commutatio pœnæ æternæ in temporalem : Quarto , reviviscentia præcedentium meritorum , seu gratiæ deperditæ restitutio : Quinto vivificare Sacramenta fide suscepta ; nam quando quis Sacramentum , verbi gratia , Matrimonii , vel Confirmationis , &c . suscepit fide , seu cum obice , tunc accedente Sacramento pœnitentiæ cum attritione , confertur una cum gratia sanctificante propria huius Sacramenti pariter gratia propria Sacramenti Matrimonii , seu Confirmationis : Sexto , pax , & tranquillitas animi , quæ ex Trident . cap . 3 . in percipientibus devote hoc Sacramentum consequi solet cum vehementi spiritus consolatione : Septimo , gratia Sacramentalis propria talis Sacramenti , quæ importat auxilium quoddam speciale divinæ assistentiæ , quo præservatur pœnitens a peccatis , & facilius in iustitia perseverat , ut loquitur Trident . cap . 1 . Circa hæc autem

II. Quæritur primo , An possit in hoc Sacramento unum mortale sine alio remitti ?

Respondeo , neque in Sacramento , neque vi contritionis extra Sacramentum id fieri posse in præsentis providentiæ : esto id fieri posset de potentia Dei absoluta : Ratio est , quia peccatum mortale in præsentis ordinis remittitur per infusionem gratiæ , quæ est participatio divinæ naturæ , redditque hominem Dei filium adoptivum , amicum , & hæredem ; unde fit , ut sit impossibilis cum quolibet mortali , & consequenter impossi-

bile est, unum mortale sine alio remitti. Quare ex Trident. cap. 5. in hoc Sacramento non solum remittuntur peccata clavibus subiecta, sed etiam inculpabiliter oblita, & ex legitima causa omiffa: Quamvis peccata in Confessione exposita remittantur directe, cum judicialis sententia cadat super illa: peccata vero non subiecta clavibus tantum per accidens, & indirecte, seu ratione gratiæ, quæ vi Sacramenti infunditur, & est impossibilis cum quolibet mortali; Hinc remanet obligatio subjiçendi ea clavibus, ut directe, & per se absolvantur.

Quæritur secundo, Utrum saltem possit in hoc Sacramento unum veniale sine alio remitti?

Respondeo, posse; cum non militet eadem ratio de venialibus, ac de mortalibus; Hæc enim sunt impossibilia cum gratia præsentis ordinis; unde si tollitur unum mortale, tolluntur & omnia; illa vero sunt cum gratia composibilia; Unde fit, ut si quis dolorem debitum habeat de uno veniali, puta de mendacio, & complacentiam habeat de alio, illud remittatur, hoc vero non: Quod si de uno habeat dolorem debitum, & de alio vel oblivionem, vel saltem non complacentiam, docent Suar. disp. 12. sect. 1. num. 9. Sot., Ledesm. cum aliis, quod ex opere operato tum veniale expositum in confessione, tum etiam oblitum, imo & voluntarie non expositum condonetur, dummodo non sit de eo complacentia, quæ est obex gratuita remissioni. Alii tamen probabiliter censent solum remitti venialia exposita, & oblita, non vero quæ voluntarie non exponuntur. Alii demum probabiliter etiam putant plura, aut pauciora venialia deleri pro majori, vel minori dispositione penitentis, ut videre est apud Suar. loc. laud.; qui dicit, rem hanc esse incer-

tam, & dubiam.

III. Quæritur tertio, quibus aliis mediis remitti possint venialia.

Respondeo cum Suar. disp. 11. sect. 3., & aliis: Primo per contritionem; si enim hæc satis est ad delenda mortalia extra Sacramentum, a fortiori delere potest venialia: Secundo, probabiliter per attritionem, etiam extra Sacramentum, quia attritio est aversio a culpa; quod si fit ab homine iusto, videtur satis esse ad remissionem venialium, cum sit satis in Sacramento ad remissionem mortalium; Ita Suar. loc. citat. contra Vasq. Tertio probabile est per quemcumque actum virtutis elicitum ab homine iusto tolli aliqua venialia, plura, vel pauciora pro perfectione, & intentione talis actus: Et ratio est, quia iustus per quemcumque actum virtutis meretur augmentum gratiæ, seu amicitia Dei, & gloriæ: ergo videtur sufficienter sic disponi ad remissionem aliquorum venialium, quæ sunt impedimentum ad gloriam, & minuunt fervorem charitatis, & amicitia: Sicut enim in humanis congruum est, ut per quodcumque obsequium remittatur amico aliqua levissima offensa; ita pariter congruum est, ut Deus levissimas offensas, quæ sæpe sunt imperfecte voluntaria, remittat per quodvis obsequium, etiamsi non sit formalis dolor illarum: Quarto, remittuntur venialia per usum Sacramentalium, puta orationis dominicæ, vel orationis in templo consecrato, Aquæ lustralis, vel alterius sacrae unctionis, quæ non sit Sacramentum, comestionis panis benedicti, tunctionis pectoris, Confessionis generalis, (seu recitando Confiteor) eleemosynæ, & benedictionis Episcopi, seu Abbatis consecrati, quæ omnia versu illo continentur.

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.

Verum quidem est, quod Sacra-

B 2 men.

mentalīa hęc non habeant vim remittendi venialia sine aliquo bono actu hominis existentis in gratia; sicut nec sine bono actu habent universim vim remittendi venialia ipsa Sacramenta: At sicut Sacramenta ex institutione Christi Domini delent peccata ex opere operato; ita pariter Sacramentalia ex institutione Ecclesię (quod constat nobis ex traditione, & usu fidelium) habent ex opere operato, seu ex ipsius Ecclesię impetratione excitare pios motus, & bonos actus, quibus remittantur nobis plura, aut pauciora venialia pro perfectione, & intensione talium actuum. Excitant tamen pios hosce motus infallibiliter, vel statim, vel tempore a Deo præfixo, ut sic Sacramentalia a non Sacramentalibus distinguantur, ut multi censent contra Con., & Perez.

Ultimo remittuntur venialia post separationem animę decedentis cum veniali non retractato, juxta D. Tho., Vasq., & Suar. per condonationem extrinsecam, posito perfectissimo actu elicitō ab anima, tanquam conditione prærequisita: Et ratio est, quia Deus non remittit peccatum sine prævia dispositione peccatoris; Ex alia parte post mortem non potest homo mereri augmentum gratię, & satisfacere; & ideo reatus culpę venialis remitti debet post mortem per condonationem extrinsecam, non vero per infusionem gratię nobis intrinsecę, sicut remittitur in hac vita.

IV. Quæritur quarto, An remissa culpa, remittatur & pœna?

Respondeo, certum esse ex Trident. sess. 6. cap. 14. remitti pœnam æternam, remissa culpa mortali; quia impossibile est Dei amicum habere jus ad gloriam æternam, & simul esse reum pœnæ æternæ; Non remitti tamen pœnam temporalem, sic exigente tum iustitia divina, ne relinquat

culpam sine vindicta; tum providentia, ne facilitas veniæ sit homini occasio peccandi. Remittitur quidem in baptismo pœna etiam temporalis; quia baptismus est regeneratio spiritualis delens omnem reatum præteritum. At per Sacramentum pœnitentię institutum per modum iudicii non semper tota pœna temporalis dimittitur iis, qui gratię Dei, quam acceperunt, ingrati Spiritum Sanctum contristaverunt, ut loquitur Trident.; alioquin frustra essent indulgentię, & suffragia. Aliquando tamen tanta potest esse intensio contritionis, ut omnis omnino pœna remittatur: Etenim juxta communem Doctōrum sensum, per dolorem pœnitentis aliquid etiam pœnæ temporalis remittitur; ergo si dolor pœnitentis sit intensissimus, & ceteroqui pœna temporalis debita uni mortali sit modica, poterit in tali casu simul remitti pœna æterna ex opere operato, & pœna temporalis ex opere operantis: Quod constat ex verbis Trident. dicentis, quod pœna temporalis non semper tota, ut in baptismo fit, dimittitur; ergo si non semper dimittitur tota, aliquando saltem tota dimittitur, ut in casu prædicto. Ceterum sicut in confessione mortalium ex opere operato non solum remittitur culpa, sed etiam pœna æterna iis debita, remanente reatu pœnæ temporalis: ita in confessione venialium, ac mortalium olim remissorum videtur, quod ex opere operato non solum remittitur culpa venialium, sed etiam aliquid pœnarum, quę iis debentur; unde si accedat dolor intensus, vi cuius ex opere operantis reliquum pœnæ debitę evadatur, integer reatus pœnæ in hoc Sacramento extinguetur.

Hinc habes, duplicem deberi peccato mortali pœnam, alteram respondentem aversioni a Deo, & injurię Deo irrogatę; alteram temporalem respon-

respondentem conversioni ad creaturas, & delectationi, propter quam homo Deum offendit: Unde eo major respondet pœna temporalis peccato, quo major fuit in illo voluptas, juxta illud Apocalypsis: *Quantum se glorificavit, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum*: Hæc autem pœna respondens intensiori voluptatis habitæ in peccato mortali erit æterna, si æternum culpa duret; erit vero temporalis, si reatus culpæ dimittatur.

Neque dicas, promitti pœnitentibus sæpe in Scripturis, quod Deus adversus illos non sit amplius peccatorum recordaturus, ut Ezechiel. 32., & alibi: ergo remissa culpa, remittitur tota pœna.

Nam sensus scripturarum est, quod Deus non recordetur amplius peccatorum post pœnitentiam in ordine ad damnationem, non vero in ordine ad punitionem temporalem, quæ sæpe pœnitentibus prodest, (ut profuit Davidi) tum quia dat ansam meritis; tum etiam quia, negata facilitate veniæ, tollitur, ut loquitur, Trident., occasio peccandi.

V. Quæritur quinto, Quomodo merita per peccatum mortificata reviviscant per pœnitentiam?

Respondeo, certum esse primo ex D. Th. hic art. 4., & aliis communiter, quod sicut vivens per mortem amittit omnem operationem vitæ, quando tamen non est extinctum, sed solum impeditur ab operationibus vitalibus, dicitur esse mortificatum, seu quandam habens similitudinem cum mortuo: Ita homo vivens vitæ gratiæ, quando amittit per peccatum mortale omnem vitæ operationem, tunc ejus opera dicuntur mortua; operationes autem meritoria, quas peccator exercuit ante peccatum, cum nullum habeant effectum, quando homo est in statu peccati, tunc dicun-

tur esse mortificata per mortale: Quare tria dantur genera operum, viva, mortua, & mortificata. Viva sunt, quæ fiunt ab homine in statu gratiæ; hæc enim habent suum effectum, merentur quippe, & obtinent vitam æternam: Mortua dicuntur, quæ fiunt ab homine in statu peccati mortalis; sicut enim homo, qui ea patravit, ita ipsa etiam carent vita, unde nullum habent meritum vitæ æternæ: Mortificata demum dicuntur opera meritoria, quæ facta fuerunt in gratia, & deinde qui ea patravit, incidit in mortale; hujusmodi enim opera, dum durat peccatum, non consequuntur premium vitæ æternæ, juxta illud Ezechiel. 18. *Si averterit se justus a justitia sua, omnes justitia ejus, quas fecerat, non recordabuntur.*

Certum est secundo juxta communem sensum Theologorum, & Patrum, (ita ut contraria sententia a Dominico Soto censeatur erronea, a Bagnæz errori proxima, a Suariorum impia, & temeraria, a Vasq. plusquam temeraria, & a Nugn. hæretica) merita mortificata per peccata reviviscere per pœnitentiam; ut constat ex innumeris Scripturis; præsertim ex illa Joelis 2. *Reddam vobis annos, quos comedit locusta*: Quem locum in hunc sensum explicat Glosa interlinealis, necnon Hieronymus: *Non patiar perire ubertatem, quam perturbationibus animi perdidistis*. Quod tamen non haberetur, si merita antiqua omnino perirent, nec reviviscerent.

Verum quidem est, Vasq. negare Pœnitentibus recuperationem gratiæ habitæ per Sacramenta, & concedere recuperationem gratiæ habitæ ex propriis meritis extra Sacramentum; Scotistas negare iidem recuperationem primæ gratiæ; Thomistas vero, & simul Scotistas concedere recuperationem gratiæ, sed non statim, nec in hac vita, sed post mortem; Valen-

lentiam demum cum Thomistis concedere recuperationem gratiæ, non tamen integræ, sed pro dispositione pœnitentis. Communior tamen sententia docet, omnem omnino præteritam gratiam statim recuperari post pœnitentiam.

Dubium etiam est, Utrum merita mortificata reviviscant ex divina liberalitate, & misericordia, an ex ipsa natura rei? Equidem cum D. Th. censeo, ex divina misericordia id oriri; unde potuisset Deus decernere pro pœna peccati privationem omnium meritorum, sine ulla spe remissionis talis pœnæ.

VI. Quæritur ultimo, an sicut priora merita per peccatum mortificata deinde per subsequentem pœnitentiam reviviscunt, ita e converso priora peccata, & demerita per pœnitentiam deleta deinde per subsequens peccatum pariter redeant.

Respondeo cum Scoto, Aureol., Valent., & aliis contra Sot., Capreol., & Vasqu., potuisse Deum sic decernere: Communissima autem Theologorum sententia est, quod de facto non decreverit talem reditum peccatorum. Et ratio est, tum quia per pœnitentiam peccatum destruitur; quod autem destructum est, redire non potest: tum quia 1. ad Roman. dicitur; *Dona Dei sunt sine pœnitentia*: remissio autem peccati est donum Dei:

ergo peccatum redire non potest quoad imputabilitatem moralem, & culpam; quia sic quasi Deum de suo dono pœniteret.

Antiqui Doctores putabant, hæc quatuor genera peccatorum dumtaxat redire per subsequens peccatum, scilicet odium fraternum, seu immiseri cordiam in proximum, Apostasiam a fide, contemptum confessionis, & dolorem de pœnitentia peracta, quæ his verbis comprehendebant.

Frates odit, apostata fit, spernit que fateri, Pœnituisse piget, pristina culpa redit.

Verum universim certum est nunc apud Theologos, nullum peccatum redire.

Neque obstat parabola illa Matth. 18., ubi debitum dimissum repetit Dominus a servo, quia immisericors fuit in conservum: dicitur enim; *Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.*

Nam, ut Suar. disp. 13. sect. 1. interpretatur, sensus parabolæ est, quod peccata æquivalenter redeant, quatenus per novum peccatum eodem modo fiat peccator reus pœnæ æternæ, sicut erat prius: & in hoc sensu interpretatur etiam illud Jac. *Qui in uno peccat, factus est omnium reus.*

Q U Æ S T I O II.

De materia remota Sacramenti Pœnitentiæ.

Diximus, materiam remotam esse peccata post baptismum commissa; Quærendum tamen, sintne materia vel necessaria, vel sufficiens, Primo peccata in ipso instanti baptismi commissa? Secundo, peccata dubia? Tertio, peccata exposita, ut dubia, quæ deinde deprehenduntur certa? Quarto, peccata pure putata? Quinto, peccata alias confessa? Ultimo venialia? Quamvis plurima in hanc rem disseruerim in Tractatu Scholastico de Pœnitenti-